

พัฒนาทำไมและเพื่อใคร

เมื่อราว 50 ปีก่อน เราเริ่มได้ยินคำว่าพัฒนา ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Development แม้แต่ประเทศก็มีการแยกแยะว่าเป็นประเทศไม่พัฒนาหรือยากจน (Less developed country) ซึ่งผมกลับเรียกว่าประเทศกำลังพัฒนา (Developing country) ส่วนประเทศที่เจริญก็เรียกว่าประเทศพัฒนา (Developed country) เป็นต้น สำหรับประเทศกำลังพัฒนาหรือยากจนก็ใช้เกณฑ์ว่าพลเมืองมีรายได้ร้อยละไม่เกิน 1 เหรียญสหรัฐฯ หรือเดือนละไม่เกิน 1,000 บาท คำว่าพัฒนาเป็นเกณฑ์ในการจัดกลุ่มประเทศและเกณฑ์ในการให้ความช่วยเหลือทั้งทางเศรษฐกิจและวิชาการ ประเทศไทยเราเดิมอยู่ในกลุ่มกำลังพัฒนา ต่อมาช่วยเหลือตัวเองได้และยังได้ให้การช่วยเหลือแก่ประเทศอื่นอีกด้วย การพัฒนาในแง่ของตะวันตกจะเน้นในเรื่องการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP) และการมีรายได้เป็นสำคัญ เมื่อเริ่มรับความช่วยเหลือเมื่อปี 25 กว่าๆไทยจำเป็นต้องวางแผนตามที่ธนาคารโลกได้กำหนด ไว้โดยให้ผู้รับความช่วยเหลือจะต้องจัดทำแผนมีกำหนด 5 ปี แผนแรกตั้งแต่ปี 2504 เดียวนี้มีถึงแผนที่ 11 (2555-2559) ชื่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉะนั้นในรอบ 50 ปี ที่ผ่านมามีใช้แผนพัฒนาเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นแนวทางปรัชญาและแนวความคิดในการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่กำลังพัฒนารวมประเทศไทยก็เพื่อที่จะให้สังคมไทยเข้มแข็งเพื่อตนเองได้ (Self-help) ซึ่งแม้แต่ขณะนี้แนวความคิดสู่สังคม พึ่งตนเองก็ยังคงเป็นเป้าหมายในการพัฒนาทั้งระดับประเทศและระดับต่างๆ โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆมักจะอ้างเพื่อให้สังคมเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ อาจกล่าวได้ว่าแม้จะเป็นเวลากว่าครึ่งศตวรรษแล้วเมื่อประมาณในภาพรวม สังคมไทยยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ยังต้องพึ่งพารัฐบาล โดยเฉพาะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปต.) จริงอยู่ในระยะแรกๆ การรับความช่วยเหลืออาจไม่เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ให้ความช่วยเหลือเพราะอาจมีการสั่งรวุ้ไหลบ้าง แต่อย่างไรก็ดีองค์กรให้ความช่วยเหลือต่างๆก็ได้กำหนดกฎเกณฑ์ และเน้นเรื่องธรรมาภิบาลเป็นสำคัญ ในประเด็นการพัฒนาที่มีการมองในมิติต่างๆมากมาย โดยเฉพาะในประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีเอกลักษณ์เฉพาะเพราะไม่เคยเป็นเมืองขึ้นเหมือนประเทศอื่นๆทั่วโลก และเป็นประเทศที่มีทรัพยากรมากมายและมีวัฒนธรรมหลากหลาย อาจกล่าวได้ว่าเป็นประเทศพัฒนาแล้ว โดยไม่ใช่ตัววัดตามแนวความคิดการพัฒนา (Development) ซึ่งยึดรายได้และการเจริญเติบโต (GDP) เป็นหลัก ซึ่งระยะหลังเราอาจได้ยินถึงเรื่องการพัฒนาถึงแนวความสุข (Happiness) เป็นสำคัญ

การพัฒนาประเทศจากประสบการณ์ทั่วโลก โดยเฉพาะจากประเทศที่เคยได้รับความช่วยเหลือและสามารถพัฒนาตัวเองมาจนสำเร็จและกลายมาเป็นผู้ที่พึ่งตนเองได้และได้ความช่วยเหลือทั้งการเงินและทางเศรษฐกิจและวิชาการ แต่ประเทศอื่น ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ญี่ปุ่นเริ่มพัฒนาประเทศมาพร้อมกับไทยสมัยเมจิ รวบรวมรัชกาลที่ 5 และมีหลายกรณี ญี่ปุ่นเคยส่งคนมาดูงานการพัฒนาประเทศจากประเทศไทย ญี่ปุ่นแม้จะทิ้งแพ้สงคราม ประเทศถูกทำลายและเกิดความยากจน แต่ในรอบ 50-60 ปี สามารถฟื้นและมาขึ้นอยู่ในแนวหน้าได้ก็ควรแก่การศึกษาและเรียนรู้ ญี่ปุ่นได้ใช้เงินกู้มาพัฒนา รถไฟความเร็วสูง (Kaisen) ซึ่งต่อมาได้พัฒนาและเริ่มขยายความช่วยเหลือไปยังประเทศต่างๆ เช่น ไทย ไทยตกเป็นกับดักเรื่องการพัฒนาประเทศมานาน มีปฏิวัติบ่อย ขาดผู้นำ ขาดวิสัยทัศน์ และขาดความมุ่งมั่นที่นำพาประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองอย่างแท้จริง แม้ไทยจะมีพร้อมทั้งตัวบุคคล ซึ่งได้รับการศึกษาอย่างดี ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และมีทรัพยากรธรรมชาติหลากหลาย รวมทั้งมีความสวยงามและมีวัฒนธรรมเด่นมากมาย แต่ขาดผู้นำที่สุจริต รักประเทศอย่างแท้จริง รักแต่ปาก ไม่มุ่งมั่น ไม่จริงจัง รักแต่พวกพ้อง จึงทำให้ไทยเป็นอย่างที่เห็น เรื่องการพัฒนาประเทศนั้นมีแง่มุมและมิติหลากหลายที่จะพิจารณา แต่มีเรื่องหนึ่งที่ผมให้ใคร่จะขอเสนอ จากการที่ได้อ่านเอกสารชิ้นหนึ่งของรัฐสภาสหรัฐฯ (US. Congress) ซึ่งเป็นเอกสารที่เกี่ยวกับการพิจารณางบประมาณประจำปีของรัฐบาลสหรัฐฯ ในวาระเรื่องการให้ความช่วยเหลือประเทศไทยซึ่งมีมานาน ที่ประชุมอยากทราบข้อเท็จจริงเล็กๆ ว่าไทยอยู่ไกลจากสหรัฐฯ ทำไมสหรัฐฯ ยังคงให้ความช่วยเหลือไทยอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความช่วยเหลือทั้งทางเศรษฐกิจและวิชาการ รวมทั้งทางทหาร กรมการผู้รับผิดชอบและกระทรวงต่างประเทศตอบที่ประชุมว่า ที่สหรัฐฯ ต้องช่วยประเทศไทยก็เพื่อให้ไทยเป็นเอกราชต่อไป ที่ประชุมถามต่อไปว่าสหรัฐฯ เป็นเอกราชมากี่ปี คือเพียง 200 กว่าปีเท่านั้น ส่วนไทยเป็นเอกราชมากกว่า 700 ปี ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ แสดงว่าไทยมีประสบการณ์มากกว่า มองไม่เห็นว่สหรัฐฯ จะช่วยให้ไทยรักษาเอกราชได้อย่างไร เป็นความเห็นที่ดีมาก และเพื่อจะ เราพัฒนามาตลอดในรอบ 100 ปี เราพัฒนาเพื่อจะตอบว่าได้ประโยชน์จริงหรือไม่ ทำไมไทยยังไม่เจริญเท่าประเทศต่างๆ สักที โดยเฉพาะเพื่อนบ้านอย่างเกาหลีและญี่ปุ่นก้าวหน้ามากกว่าเรา การพัฒนาอีกมิติหนึ่งที่มีการกล่าวถึงบ่อยๆ คือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Social infrastructure) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรกๆ ได้เน้นถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน รถไฟ ท่าเรือ และสนามบิน เมื่อเริ่มตั้งธนาคารโลกหรือ World bank ใหม่ๆ ก็เน้นเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน และปัจจุบันจีนได้ให้ความสำคัญและมจัดตั้งธนาคารโครงสร้างพื้นฐานขึ้นเช่นกัน ซึ่งประเทศทั่วโลกได้ให้ความสนใจ และหันมาเป็นสมาชิก รวมทั้งไทยด้วย ชื่อธนาคารการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (Asian infrastructure investment bank หรือ AIIB) ตามที่ได้ตั้งหัวข้อเรื่องไว้ว่า จะพัฒนาทำไมและเพื่อใคร จะพัฒนาก็เพื่อ พัฒนาให้เจริญรุ่งเรือง โดยจะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานก่อน แม้เมื่อ 50 ปีที่แล้วได้ให้ความสนใจและแม้แต่ปัจจุบันก็ได้ให้ความสนใจ

เช่นกัน เช่น ไทยกำลังจะให้จีนสร้างรถไฟความเร็วสูงให้ ฉะนั้น ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาจึงมีความจำเป็นในมิติต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และทางเทคโนโลยี สำหรับการพัฒนาเพื่อใคร ที่จริงตามที่ได้กล่าวแล้วหลายเรื่อง เรามีของดีอยู่แล้ว เพียงแต่ดูแลรักษาให้ดี โดยเฉพาะทรัพยากรและความสวยงามและวัฒนธรรม ซึ่งหลายเรื่องพัฒนาอยู่แล้ว การปรับปรุงเพื่อให้ทันสมัยหรือนำมาปรับให้ทันกับสถานการณ์เป็นโจทย์สำคัญ และเป้าสุดท้ายและสำคัญที่สุดทำอย่างไรจะยกค่าครองชีพของคนไทยทุกคนให้อยู่ดีกินดี มีงานทำ และเกิดความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน
